

rează 26 minute (II, 51—68), formula respectivă apare de două ori în forma simplă, iar de două ori combinată cu formulele amintite:

„Și-au plecat. Au plecat pin codri, pin zăhăstrie, pin pustietă. Iac-o ağıuns la soră-sa țe mai mare” (II, 56, 58); „Iar-o plecat, pin codri, pin zăhăstrie, pin pustietă. Ca cuvîntul d'im po-vește, Dumnezeu la noi sosești, mai mindră și mai frumoșă înaint'e iest'i! Ciont! — „Leveș!” Au ağıuns la Sfinta Vineri” (II, 59, 60).

La Gh. Zlotar, ca și la alți povestitori de altfel, repetarea unei formule de mai multe ori, în cadrul aceluiași basm, se face cu o anumită moderație. În basmul citat, de pildă, există peste zece situații care ar fi permis folosirea formulei „pin codri, pin zăhăstrie, pin pustietă” (împăratul pleacă în căutarea frunzei de nuc „cari sâ cîntă singură”, cele trei fete pornesc, pe rînd, în întîmpinarea împăratului etc.); cu toate acestea, numai patru din aceste situații sînt marcate de formulă, care, după cum am arătat, se repetă identic numai de două ori.

Notăm, de asemenea, faptul că în formula tradițională care marca lupta cu zmeul sau calea lungă străbătută de erou, se folosea elementul T („zi de vară pînă-n seară”); în noua formulă apare elementul S. Cu toate acestea, repetarea de trei ori a elementului S („pin codri, pin zăhăstrie, prin pustietă”) marchează foarte sugestiv și durată acțiunii, îndeplinind astfel cu succes și funcția elementului T.

Am întîlnit o formulă cu elemente noi și în basmele altui povestitor. Este vorba de I. Duroi care, pentru a marca drumul îndelungat parcurs de erou, folosește următoarea formulă: „Ei, cine știe cît a mers, cale lungă și dăpărtată și dă Dumnezău uitată” (I, 567). Uneori povestitorul schimbă formula, părăsind și rima prezentă în exemplul citat: „Apăi mină iel pîn pustietate, Dumnezău știe, cale lungă și bătută, Dumnezău să-l știe cît a umblat iel pîn pustietate” (II, 151).

În cadrul formulelor care definesc acțiunile eroilor, repetarea anumitor verbe constituie un procedeu destul de frecvent. Acest procedeu capătă o amploare deosebită în basmele povestitorilor contemporani. De regulă, se repetă aceleași verbe de mișcare, primul loc ocupîndu-l verbul *a merge* (*a se duce*). Cea mai frecventă este repetarea verbului de trei ori (I, 347; cf. 348). Mai rar poate fi întîlnită repetarea verbului de șase sau de șapte ori (I, 351).

Acest verb este repetat cu intenția de a sugera proporțiile neobișuite ale acțiunii, în cazul nostru, ale deplasării eroului pe spații nesfîrșite. De regulă, verbul repetat este la timpul prezent, uneori însă se folosește și perfectul compus (I. 362).

Spre deosebire de culegerile vechi, în noile înregistrări întîlnim și repetiția altor părți de vorbire. Le amintim aici, cu toate că nu definesc acțiunile eroilor, în schimb demonstrează cu prisosință frecvența deosebită a acestui procedeu la povestitorii contemporani. Se repetă astfel substantivul, mai ales sub forma de vocativ, pentru a se sublinia, de pildă, insistența unei chemări: „Tată, tată, tată, tată” (I, 359; cf. 364). Repetarea adjectivului are o frecvență mai scăzută: „apă de-aia mică, mică, mică” (I, 193). În acest caz este vorba de un superlativ realizat cu mijloace lexicale, procedeu foarte frecvent și tipic pentru limba vorbită.